

Povezanost međunarodnog iskustva u mobilnosti studenata i osobnog i profesionalnog razvoja pojedinaca

Marković, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:211:282480>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-15**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Marija Marković

**POVEZANOST MEĐUNARODNOG ISKUSTVA U
MOBILNOSTI STUDENATA I OSOBNOG I
PROFESIONALNOG RAZVOJA POJEDINACA
ZAVRŠNI RAD**

Varaždin, 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN

Marija Marković

Matični broj: 41312/12-R

Studij: Poslovni sustavi

**Povezanost međunarodnog iskustva u mobilnosti
studenata i osobnog i profesionalnog razvoja pojedinaca**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Izv. prof. dr.sc. Violeta Vidaček-Hainš

Varaždin, Rujan, 2018.

Marija Marković

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni/diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autor/Autorica potvrdio/potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI – radovi

Sažetak

Cilj ovog rada je utvrditi utjecaj mobilnosti i međunarodnog iskustva na studentov osobni i profesionalni razvoj. U tu svrhu je proveden intervju među pojedincima koji su sudjelovali u programima za razmjenu. 9 studenata se odazvalo na poziv za sudjelovanje u istraživanju, 5 odlazećih i 4 dolazeća. Postavljena su im pitanja vezana uz osobni i profesionalni razvoj.

Ključne riječi: mobilnost, Erasmus, međunarodno iskustvo, razvoj karijere, osobni razvoj, razmjena studenata

Sadržaj

Sadržaj	1
1. Uvod	3
2. Razmjena studenata	4
2.1. Nordplus program	4
2.2. Fulbright program.....	5
2.3. Asse program.....	5
3. Erasmus program	6
3.1. Povijest	6
3.2. "Lifelong Learning" Program (LLP).....	7
3.3. Erasmus +.....	7
4. Istraživanje – metode i mjere	8
4.1. Mjere.....	8
4.2. Sudionici	8
5. Istraživanja - interpretacija	10
5.1. Jezične vještine.....	10
5.2. Prilagodljivost novim okolinama	10
5.3. Samopouzdanje	10
5.4. Socijalne vještine	11
5.5. Stav prema radu i učenju	11
5.6. Povezanost	11
5.7. Konkurentnost.....	11
6. Istraživanje - rezultati	12
6.1. Dolazeći studenti.....	12
6.1.1. Razlozi za sudjelovanje u razmjeni studenata	12
6.1.2. Iskustva dolazećih studena	13
6.2. Odlazeći studenti	18

6.2.1. Razlozi za sudjelovanje u razmjeni studenata	18
6.2.2. Iskustva odlazećih studenata	18
6.3. Usporedba iskustava dolazećih i odlazećih studenata.....	23
7. Zaključak	26
8. Literatura	27

1. Uvod

Sveučilišta širom svijeta pridodaju veliku važnost međunarodnoj razmjeni studenata kao i konstantan rast broja studenata koji se odluče na taj korak. (Weibl, 2014.)

Programi za razmjenu studenata imaju tri različita cilja: žele ponuditi pojedincu osobno iskustvo, ali su isto tako i namijenjeni za profesionalni i akademski utjecaj. (Europska komisija, 2014.)

Rodrigues (2012.) tvrdi da je u zadnjim desetljećima studiranje u inozemstvu postala važna pojava i da broj studenata na razmjeni dramatično raste na globalnoj razini.

Razmjena studenata je viđena kao instrument za razvoj pojedinca koji je koristan ekonomiji i zajednici: vjeruje se da pridonosi osobnom razvoju te da unapređuje sposobnosti u područjima kao što su jezik i interkulturalno razumijevanje, konstantno pridonoseći povećanju konkurentnosti na tržištu rada. (Rodrigues, 2012)

Verbik i Lasanowski (2007.) navode da zapadne ekonomije sve više traže studente na razmjeni, ne samo da ih zaposle već da ih i zadrže nakon završetka fakulteta zbog globalizacije tržišta. Međunarodni studenti mogu institucijama i zemljama pridonijeti kako kratkotrajne tako i dugotrajne dobitke.

Cilj provođenja ovog istraživanja je vidjeti utječe li zaista studentska mobilnost na osobni razvoj pojedinca, povećava li mogućnost zapošljavanja te utječe li na profesionalne vještine.

2. Razmjena studenata

Razmjenom studenata se smatra kratkotrajni boravak u inozemstvu, najčešće u roku jedne akademske godine u trajanju od 9 do 12 mjeseci. (Murphy – Lejeune, 2002., str.5)

Iskustvo studentskog boravka u inozemstvu obogaćuje studentovo akademsko znanje, poboljšava profesionalne sposobnosti te podržava osobni razvoj. (Europska komisija)

Weibl (2014), navodi da se razmjena studenata pojavila stoljećima unazad. Još su od Srednjeg vijeka sveučilišta cijenila kruženje studenata i profesora, preko kolonijalnih vremena pa sve do 70. ih godina prošlog stoljeća kada su prvi programi za razmjenu ustanovljeni.

Murphy – Lejeune (2002., str.6) tvrdi da nova era europske razmjene i suradnje započinje krajem 80-ih kada se svi značajniji europski programi usvajaju - Commet (1986.), Erasmus (1987.), Lingua (1989.), Tempus (1990.) i Socrates (1995.).

Danas postoje brojni programi za razmjenu kao što su: Fulbright program, Erasmus, Nordplus, Asia Exchange, Asse, i sl.

2.1. Nordplus program

Nordplus je Nordijski program za razmjenu sveučilišnih studenata i profesora. Osnovan je 1988. od strane Nordijskog Odbora Ministara kao dio plana Nordijske kulturalne suradnje.. (Brandstrom, Hareide, Laureys, Neave, Ridley, Trommer, 1992.)

Nordplus obuhvaća pet Nordijskih zemalja (uključujući Farske otoke, Grenland i Alandske otoke) te tri Baltičke zemlje. (Melin, Terrel, Henningsson, 2015.)

2.2. Fulbright program

Fulbright je najveći program za razmjenu studenata u Sjedinjenim Američkim državama. Pruža priliku studentima te mladim stručnjacima da sudjeluju u međunarodnim studijima, naprednim istraživanjima, sveučilišnom podučavanju te podučavanju na razini osnovne i male škole širom svijeta. (Državni odsjek SAD-a, Odjel za obrazovanje i kulturu, b.d.)

Od početka programa koji se dogodio 1946., Fulbright je imao više od 360 000 sudionika iz Sjedinjenih američkih država te drugih zemalja. Program dodjeljuje prosječno 8000 subvencija godišnje. Trenutno, Fulbright djeluje u 160 zemalja diljem svijeta. (Državni odsjek SAD-a, Odjel za obrazovanje i kulturu, b.d.)

2.3. Asse program

ASSE je osnovan 1976. godine kao Američko – Skandinavski program za razmjenu od strane Švedske vlade. Cilj im je bio povezati studente iz Švedske sa studentima iz SAD – a. Uskoro su se Danska, Norveška i Finska pridružili programu.

Danas, ASSE djeluje u 35 zemalja diljem svijeta. (ASSE Međunarodni program za razmjenu studenata, b.d.)

3. Erasmus program

Erasmus je najveći program za obrazovanje i obučavanje mladih koje studentima omogućuje da studiraju ili odrađuju studentsku praksu u inozemstvu. Također podržava pojedince i institucije visokog obrazovanja zainteresirane za podučavanje u drugim zemljama. (Europska Unija, 2012.)

Studiranje u inozemstvu oprema pojedinca spektrom vještina, uključujući strane jezike koji su posebno cijenjeni od strane poslodavca. Uz akademski napredak, Erasmus također utječe i na sposobnost pojedinca da prihvati različita gledišta te kulture. Time student postaje samopouzdan, samostalan te kulturološki osviješten. (Europska Unija, 2012.)

3.1. Povijest

Erasmus program je imenovan prema humanistu i teologu Desideriusu Erasmusu od Rotterdama (1465. – 1536.) koji je bio putujući znanstvenik. Svoje nasljedstvo je ostavio Sveučilištu u Baselu u svrhu financiranja subvencija za razmjenu studenata čime je stvorio temelje za današnje ambicije programa. (CHEPS, INCHER – Kassel, ECOTEC, 2008.)

Erasmus je osnovan 1987. godine s prvom razmjenom od oko 3000 studenata između 11 država članica (Belgija, Danska, Njemačka, Grčka, Francuska, Irska, Italija, Nizozemska, Portugal, Španjolska, Ujedinjeno Kraljevstvo). (Europska Unija, 2012.)

Tijekom 90-ih godina prošlog stoljeća program postaje dio mnogo naprednijeg programa - Socratesa. (European Union, 2012.)

U 2007. godini postaje dio "Lifelong learning" programa koji predstavlja Erasmusu nove inicijative kao što su studentska praksa i osposobljavanje (Europska Unija 2012.)

2014. Erasmus + je lansiran s ciljem trajanja do 2020.godine

3.2. "Lifelong Learning" Program (LLP)

S budžetom od skoro 7 milijardi eura, program koji je trajao od 2007. – 2013. god je financirao spektar razmjena, studentskih posjeta te ostalih aktivnosti umrežavanja studenata. (Europska Komisija)

Kroz svoj životni vijek, LLP je pružao potporu učenicima, redovnim i izvanrednim studentima, te brojnim projektima pod ova 4 potprograma:

1. Comenius za škole
2. Erasmus za sveučilišta
3. Leonardo da Vinci za stručno obrazovanje i obuku
4. Grundtvig za obrazovanje odraslih
5. "Jean Monnet" inicijative

3.3. Erasmus +

Erasmus + je program Europske Unije stvoren u svrhu podrške obrazovanja, obuke, mladih te sporta. Njegov budžet od 14.7 milijardi eura omogućuje prilike za preko 4 milijuna Europljana da studiraju, obučavaju se te stvaraju iskustva u inozemstvu. Erasmus ne pruža mogućnosti samo studentima. Uz 7 potprograma služi velikom broju individualaca te institucija. Trajat će do 2020. godine (Europska komisija)

Očekuje se da će do 2 milijuna studenata, uključujući i 450 000 praktikanata imati koristi od subvencija za studiranje i obuku u inozemstvu. (Europska komisija, 2017.)

4. Istraživanje – metode i mjere

4.1. Mjere

Intervju je proveden među dolazećim i odlazećim studentima različitih sveučilišta: Sveučilište u Zagrebu, Sveučilište u Zadru, The University of Odisee, Brussels i The Catalan Polytechnic University, Barcelona.

Intervju se sastojao od 15 pitanja otvorenog tipa te se odradio online, putem e-maila

4.2. Sudionici

9 studenata je sudjelovalo u ovom istraživanju. Jedini uvjet za sudjelovanje je bio taj da je student u nekom trenutku svog školovanja na fakultetu sudjelovao u studentskoj razmjeni.

5 do 9 sudionika su iz Hrvatske išli u druge zemlje, a preostala 4 su međunarodni studenti koji su se odlučili doći u Hrvatsku.

Sva 4 međunarodna studenta su odlučili doći na Sveučilište u Zagrebu, kako je pokazano u tablici 1:

Ime	Starost	Sveučilište s kojeg dolaze	Sveučilište domaćin
Gerard Figueras	23	The Catalan Polytechnic University, Barcelona	Sveučilište u Zagrebu
David King	25	The University of Odisee, Brussels	Sveučilište u Zagrebu
Karla Krawczyk	22	The Catalan Polytechnic University, Barcelona	Sveučilište u Zagrebu
Van To.P	25	The University of Odisee, Brussels	Sveučilište u Zagrebu

Tablica 1. Dolazeći studenti

4 od 5 odlazećih studenata su sa Sveučilišta u Zagrebu, dok je 1 studentica sa Sveučilišta u Zadru.

U tablici 2 vidimo s kojeg Sveučilišta dolaze, te za koje Sveučilište su se odlučili.

Ime	Starost	Sveučilište s kojeg dolaze	Fakultet	Sveučilište domaćin
Ines Belac	26	Sveučilište u Zagrebu	Fakultet organizacije i informatike Varaždin	University of Porto, Portugal
Marijana Čiklič	24	Sveučilište u Zagrebu	Suvremena talijanska filologija	University Aldo Moro, Bari, Italy
Bogdan Okreša Đurić	29	Sveučilište u Zagrebu	Fakultet organizacije i informatike Varaždin	Karl Franzens University, Graz, Austrija
Antonio Prnjak	23	Sveučilište u Zagrebu	Fakultet organizacije i informatike Varaždin	University of Žilina, Žilina, Slovačka
Ivan Radmanić	25	Sveučilište u Zagrebu	Fakultet prometnih znanosti, Zagreb	University of Pardubice, Pardubice, Češka

Tablica 2. Odlazeći studenti

5. Istraživanja - interpretacija

5.1. Jezične vještine

Znanje stranog jezika je danas preduvjet za zapošljavanje u bilo kojem poslu. Komunikacija i prenošenje informacija su ključni, ali također i dublje razumijevanje tuđe kulture u svrhu osiguranja i poboljšanja poslovnih prilika na stranom tržištu (Pikhart, 2014.)

U današnje doba u kojem je cijeli svijet povezan, od krucijalne važnosti je tečno govoriti strani jezik. Svaki student bi trebao težiti usavršavanju jezičnih vještina jer time otvara vrata mnogim poslovnim prilikama. Razmjena studenata je jedan odličan način za rad na govoru stranog jezika.

5.2. Prilagodljivost novim okolinama

Reeves i Deimler (2011). navode da u današnjem svijetu kompanije ne trebaju težiti usavršavanju već uhodane djelatnosti, nego se trebaju posvetiti usavršavanju učenja novih.

Poslovni svijet se mijenja svakodnevno, poslodavci traže zaposlenike koji se ne boje promjena i novih izazova

5.3. Samopouzdanje

Osnovna misao je da je ljudima koji konstantno isprobavaju nešto novo u životu samopouzdanje jače. Student na razmjeni se nalazi u potpuno novoj okolini, s potpuno novim ljudima. Tada, često shvate da su zapravo mnogo socijalniji, samopouzdaniji i prilagodljiviji nego što su to mislili.

5.4. Socijalne vještine

Razvijanje socijalnih i komunikacijskih vještina su ključan dio uspješne poslovne karijere. Brojna istraživanja su pokazala da studenti koji sudjeluju u razmjeni imaju razvijenije socijalne vještine od onih koji ne sudjeluju.

5.5. Stav prema radu i učenju

Upoznavanje drugih sveučilišta i fakulteta te njihovih metoda rada može utjecati na studentov stav prema radu i učenju.

5.6. Povezanost

Međunarodno iskustvo se temelji na upoznavanju novih ljudi, stvaranju prijateljstava, ali isto tako i stvaranju mogućih poslovnih kontakata. Čak se i prijatelj u budućnosti može pokazati kao važan faktor u karijeri studenta.

5.7. Konkurentnost

Iskustva u inozemstvu mogu pridonijeti i u zapošljavanju nakon završetka fakulteta. Poslodavci često vide razmjenu kao jednu prednost nad ostalim kandidatima. Studenti s razmjene će vjerojatnije ustrajati u visokom obrazovanju te će razviti jače socijalne vještine. (CHEPS, INCHER – Kassel, ECOTEC, 2008.)

6. Istraživanje - rezultati

6.1. Dolazeći studenti

6.1.1. Razlozi za sudjelovanje u razmjeni studenata

Student	Razlog za sudjelovanje
Gerard Figueras, Barcelona	Preduvjet za dobivanje diplome na fakultetu
David King, Brussels	Nakon što je posjetio Hrvatsku, htio se vratiti i proživjeti nova iskustva s novim ljudima
Karla Krawzyck, Barcelona	Sticanje novih znanja u struci i upoznavanje novih kultura
Van To.P. Brussels	Izlazak iz "comfort zone"

Tablica 3. Razlozi za sudjelovanje u razmjeni – dolazeći studenti

6.1.2. Iskustva dolazećih studena

Iskustva studenata u zemlji domaćinu te njihov utjecaj na osobni i profesionalni razvoj

1. Jezične vještine

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Unaprijeđen Engleski jezik	Unaprijeđen Engleski jezik	Unaprijeđen Engleski jezik	Unaprijeđen Engleski jezik
„Moraš se forsirati i napredovati zbog socijalnih situacija“	„Naučio sam osnove Hrvatskog“	„Morala sam cijelo vrijeme pričati na Engleskom“	„Engleski mi je napredovao, a i naučio sam par riječi na Hrvatskom“

Tablica 4. Jezične vještine (a)

Sva 4 sudionika vjeruju da su unaprijedili svoje znanje engleskog jezika.

2. Otvorenost prema drugim kulturama i novim ljudima

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
„Nakon mog boravka u Hrvatskoj sam odlučio ne vjerovati stereotipima“	„5 mjeseci boravka u Varaždinu mi je pokazalo život i kulturu Hrvata“	„Ovo iskustvo me definitivno približilo Hrvatima“	"DA!!! "

Tablica 5. Otvorenost (a)

Iako su neki sudionici osjećali da su poprilično već bili otvoreni prema drugim kulturama, boravak u Hrvatskoj ih je upoznao s potpuno novim načinom života te nas sada mogu bolje razumjeti.

3. Prilagodljivost

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena
„Mogu se puno lakše upoznati s novom okolinom i brže se prilagoditi“	„Moguće, iako sam bio dovoljno siguran u sebe i prije.“	„Nakon ovog iskustva vjerujem da bi se osjećala ugodnije kad bi se morala naći u nepoznatoj situaciji.“	„Ovo iskustvo vas natjera da ignorirate sve klišeje i stereotipe“

Tablica 6. Prilagodljivost (a)

3 od 4 sudionika smatraju da će se nakon ovog iskustva osjećati opuštenije i samouvjerenije u nadolazećim nepoznatim situacijama. David se i prije razmjene smatrao dovoljno prilagodljivim tako da ovo iskustvo nije imalo takav utjecaj na njega.

4. Samopouzdanje

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Unaprijeđeno	Unaprijeđeno	Unaprijeđeno	Unaprijeđeno

Tablica 7. Samopouzdanje (a)

Sva 4 sudionika se slažu da im je samopouzdanje poraslo.

5. Socijalne vještine

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Unaprijeđene	Unaprijeđene	Unaprijeđene	Unaprijeđene
„Sada nemam problema započeti razgovor s nepoznatom osobom. Prije to nije bilo tako“	„Od toga da ne poznám nikoga sam došao do toga da imam prijatelje“	„Kada si na Erasmusu moraš se forsirati na razgovor s drugima i biti zainteresiran“	„Sada mogu razgovarati s potpunim strancima“

Tablica 8. Socijalne vještine (a)

Sva 4 dolazeća studenta smatraju da su im se socijalne vještine znatno poboljšale.

6. Povezivanje – važni poslovni kontakti

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Nisu stečeni	Nisu stečeni	Nisu stečeni	Nisu stečeni

Tablica 9. Povezivanje (a)

Kada je riječ o stvaranja kontakata sva 4 sudionika smatraju da su stvorili jake veze, ali u privatnom smislu. Stekli su brojne prijatelje, ali nikakve poslovne mogućnosti.

7. Stav prema radu i studiranju

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Nepromijenjen	Nepromijenjen	Promijenjen	Promijenjen
„Više sam se razvio u socijalnom smislu“	-	„Da, i dobro i loše“	„Uvidio sam prilike za radom u inozemstvu, ili za radom na daljinu“

Tablica 10. Stav prema radu i studiranju (a)

Sudionici imaju različita mišljenja o ovoj temi. Većina ih smatra da im je ovo iskustvo više pridonijelo osobnom razvoju. Karla smatra da način na koji su njena predavanja bila organizirana nije bio najefikasniji.

8. Konkurentnost na tržištu rada

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena
„U Španjolskoj se razmjena studenata jako cijeni.“	„Poslodavci uvijek traže ono nešto što će te postaviti iznad drugih kandidata“	„Obzirom da si iskusio život u inozemstvu možda ćeš više biti otvoren prilikama za rad izvan svoje zemlje.“	„Uvijek je prednost imati ovakvo iskustvo na životopisu“

Tablica 11. Konkurentnost (a)

Svi smatraju da je razmjena snažan dodatak životopisu.

9. Upoznavanje sebe (Jeste li naučili nešto novo o sebi?)

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Da	Da	Da	Da
„Prvo sam naučio živjeti i biti sam, a onda sam kasnije shvatio da sam puno socijalniji nego što sam mislio“	„Za stvaranje prijateljstva samo treba pričati s nekim“	„Ovo iskustvo pokazalo tko sam zapravo.“	„Naučio sam da se mogu uklopiti u potpuno nepoznatu kulturu“

Tablica 12. Upoznavanje sebe (a)

Prirodno je da student nauči nešto novo o sebi kada se nađe u stranoj zemlji potpuno sam. Svi sudionici se slažu.

10. Cjelokupan dojam

Gerard Figueras	David King	Karla Krawzyck	Van To.P.
Pozitivan	Pozitivan	Pozitivan	Pozitivan
„Sve je bilo pozitivno. Novi prijatelji, kultura, jezik. Uvijek bih ponovio“	„Prilika koja se ne propušta“	„Imam samo pozitivne stvari za reći o Erasmusu.“	„Nemam ništa negativno za reći, samo pozitivna iskustva“

Tablica 13. Cjelokupan dojam (a)

Sudionici se u potpunosti slažu da je njihovo međunarodno iskustvo bilo potpuno pozitivno i da bi preporučili svakom da se prijavi.

6.2. Odlazeći studenti

6.2.1. Razlozi za sudjelovanje u razmjeni studenata

Student	Razlozi za sudjelovanje
Ines Belac	Ljubav prema putovanju, upoznavanju novih ljudi i zemalja
Marijana Čiklič	Želja za usavršavanjem jezika i izlaskom iz „comfort zone“
Bogdan Okreša Đurić	Odlučnost za razvijanjem i stjecanjem novih iskustava
Antonio Prnjak	Želja za upoznavanjem drugih zemalja, kultura i sveučilišta
Ivan Radmanić	Želja za istraživanjem novog

Tablica 14. Razlozi za sudjelovanjem – odlazeći studenti

6.2.2. Iskustva odlazećih studenata

1. Jezične vještine

Ines Belac	Marijana Čiklič	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Unaprijeđen engleski	Unaprijeđen talijanski	Unaprijeđen engleski	Unaprijeđen engleski	Unaprijeđen engleski
„Definitivno“	„Odlučila sam samo pričati Talijanski.“	„Engleski posebno“	„Naravno“	„Tečnost se u govoru i pismu podigla na višu razinu“

Tablica 15. Jezične vještine (b)

4 od 5 sudionika je svoj boravak u inozemstvu proveo pričajući na engleskom tako da se svi slažu da su unaprijedili svoj govor. Marijani je cilj bio unaprijediti znanje iz talijanskog tako da se ona okružila lokalcima i uspjela u svom naumu.

2. Otvorenost prema različitim kulturama i ljudima

Ines Belac	Marijana Čiklić	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
„Ljude i kulture koje sam upoznali su imali veliki utjecaj na mene i promjenu moje osobnosti“	„Želim putovati i upoznavati druge kulture“	„Ne baš, to nije bila glavna svrha razmjene niti je bilo potrebe za tim“	„Živio sam s ljudima iz različitih kultura i kako se ti trebaš priviknuti na njih, tako se i oni trebaju na tebe“	„Postao sam otvorenija osoba u segmentu upoznavanja novih ljudi“

Tablica 16. Otvorenost (b)

4 od 5 sudionika smatraju da su nakon ovog iskustva postali otvoreniji prema drugima, dok Bogdan osjeća da to nije bit Erasmusa.

3. Prilagodljivost

Ines Belac	Marijana Čiklić	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena
„Sada znam kako reagiram u nepoznatim situacijama“	„Definitivno se osjećam opuštenije“	„Pozitivan utjecaj, ali samo na osnovnoj razini“	„Na početku ne, ali nakon par dana sam već bio sretan što sam donio tu odluku“	„Sve je postala rutina koja mi je zapravo i pomogla da se novim situacijama lakše prilagodim.“

Tablica 17. Prilagodljivost (b)

Svih 5 sudionika smatra da će se u budućnosti lakše prilagođavati novim situacijama.

4. Samopouzdanje

Ines Belac	Marijana Čiklič	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Unaprijeđeno	Unaprijeđeno	Unaprijeđeno	Unaprijeđeno	Unaprijeđeno
„Da, 100%“	„Kad si okružen s toliko različitih ljudi tvoj gard mora pasti“	„Samo po sebi ne, ali su incidentno neka poboljšanja bila vidljiva“	„Sada sam sigurniji u sebe. Vidim to kroz odluke koje donosim.“	„Sa svakom novom situacijom, samopouzdanje je raslo“

Tablica 18. Samopouzdanje (b)

Svih 5 sudionika smatra da im je samopouzdanje naraslo.

5. Socijalne vještine

Ines Belac	Marijana Čiklič	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Unaprijeđene	Unaprijeđene	Unaprijeđene	Unaprijeđene	Unaprijeđene
„Moraš biti spreman slušati, ne imati nikakve predrasude i biti spreman na kompromis“	„Imam prijatelje u Italiji, Turskoj, Poljskoj“	„Naravno, bilo je to posebno iskustvo živjeti u stanu, u zgradi okružen samo studentima s razmjene“	„Moje socijalne vještine su sada na visokoj razini.“	Konstantna prisutnost ljudi je pridonijela osobnom razvoju socijalnih vještina.

Tablica 19. Socijalne vještine (b)

Svi se slažu da su postali socijalniji tokom svog boravka u inozemstvu.

6. Povezanost – važni poslovni kontakti

Ines Belac	Marijana Čiklić	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Stečeni	Stečeni	Nisu stečeni	Nisu stečeni	Nisu stečeni
-	„Nakon Erasmusa me pozvala da tamo budem učitelj i prevoditelj“	„S nekima sam još uvijek u kontaktu u obliku online prijateljstva “	„U kontaktu sam s dečkima s Erasmusa“	„Stekao sam nove prijatelje“

Tablica 20. Povezanost (b)

Većina sudionika smatra da nisu stekli poslovne kontakte koji će im koristiti u budućnosti, ali su stekli brojne prijatelje. Marijana je ipak, za razliku od ostalih upoznala ljude koji su joj odmah ponudili posao prevodioca i učitelja.

7. Stav prema radu i učenju

Ines Belac	Marijana Čiklić	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Promijenjen	Promijenjen	Nije promijenjen	Nije promijenjen	Promijenjen
„Prema studiranju da, radu ne“	„Shvatila sam koliko trebaš raditi da bi nešto ostvario“	„Ne baš, iako sam naučio neke nove metode rada“	„Vidio sam da je obrazovanje u Slovačkoj slični onom u Hrvatskoj“	" Stekao sam nove radne navike "

Tablica 21. Stav prema radu i studiranju (b)

Sudionici ne dijele isto mišljenje ovdje. Ovisno o fakultetu i organizaciji rada studenti mogu i ne moraju promijeniti svoje stavove. Ivan je bio upoznat s drugačijim načinom rada tako da se prilagodio i počeo to primjenjivati i na svom fakultetu.

8. Konkurentnost na tržištu rada

Ines Belac	Marijana Čiklič	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena	Unaprijeđena
„Poboljšala sam jezik, i poslodavci će znati da sam probala nešto novo“	„Uvijek je dobro vidjeti na CV-u iskustvo razmjene“	„Ne mislim da se takvo iskustvo dovoljno cijeni na Hrvatskom tržištu rada“	„...znati će da ste hrabri, da znate jezik i da ste prilagodljivi.“	Referenca u CV-u može biti ključna u finalnom krugu

Tablica 22. Konkurentnost (b)

Svi, osim Bogdana smatraju da je razmjena dobar dodatak životopisu. Bogdan ipak smatra da u Hrvatskoj takvo iskustvo nije dovoljno cijenjeno.

9. Učenje o sebi (jeste li naučili nešto novo?)

Ines Belac	Marijana Čiklič	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Da	Da	Da	Da	Da
„Glavnu stvar koju sam naučila je da sam jako samostalna“	„Naučila sam i da se mogu lako prilagoditi novoj okolini.“	„Osobni razvoj je bio prisutan“	„Naučio sam da sam jako otvorena i hrabra osoba.“	„Postao sam otvorenija osoba“

Tablica 23. Učenje o sebi (b)

Svih 5 studenata su osjetili osobni razvoj.

10. Cjelokupan dojam

Ines Belac	Marijana Čiklić	Bogdan O. Đurić	Antonio Prnjak	Ivan Radmanić
Pozitivan	Pozitivan	Pozitivan	Pozitivan	Pozitivan
-	„PRIJAVI SE NA RAZMJENU!!“	„Uvijek i samo pozitivan.“	„Preporučam svima da se prijave na razmjenu“	„Cjelokupan dojam studiranja u inozemstvu je pozitivan“

Tablica 24. Cjelokupan dojam (b)

Svi sudionici smatraju da je njihovo iskustvo bilo u potpunosti pozitivno.

6.3. Usporedba iskustava dolazećih i odlazećih studenata

1. Jezične vještine

Studenti	Unapređenje
Dolazeći	100%
Odlazeći	100%

Tablica 25.

2. Prilagodljivost

Studenti	Unapređenje
Dolazeći	100%
Odlazeći	100%

Tablica 26.

3. Samopouzdanje

Studenti	Unapređenje
Dolazeći	100%
Odlazeći	100%

Tablica 27.

4. Socijalne vještine

Studenti	Unapređenje
Dolazeći	100%
Odlazeći	100%

Tablica 28.

5. Povezanost

Studenti	Vrijedni kontakti
Dolazeći	0
Odlazeći	2 osobe

Tablica 29.

6. Stav prema radu i studiranju

Studenti	Unapređenje
Dolazeći	50%
Odlazeći	60%

Tablica 30.

7. Konkurentnost na tržištu rada

Studenti	Unapređenje
Dolazeći	100%
Odlazeći	80%

Tablica 31.

8. Učenje o sebi – Osobni razvoj

Studenti	Unapređenje
Dolazeći	100%
Odlazeći	100%

Tablica 32.

9. Cjelokupan dojam

Studenti	Pozitivan
Dolazeći	100%
Odlazeći	100%

Tablica 33.

Kada usporedimo ove dvije grupe studenata vidimo da ne postoji previše odstupanja u njihovim mišljenjima. Svi su osjetili i osobni i profesionalni razvoj. Jedino pitanje koje odskače je stav o radu i studiranju. Razlika u mišljenjima nam ukazuje na to da promjenjivost stava ovisi o sveučilištu na koje student ide. Neki fakulteti koriste modernije tehnike, a neki zastarjele.

7. Zaključak

U zadnjih nekoliko desetljeća, broj studenata koji se odluče za studiranje u inozemstvu je znatno porastao. (Rodrigues, 2012.)

Današnje tržište rada je prezasićeno. Diploma više nije dovoljna. Bilo kakvi dodaci životopisu mogu biti velika prednost u očima poslodavca. Studentska razmjena može biti jedna od tih prednosti.

Cilj ovog rada je bio dokazati da studiranje u inozemstvu ima veliki utjecaj na studentov osobni i profesionalni razvoj. Sudionici su bili ispitani o njihovim iskustvima u tom području.

Osobni razvoj je bio prisutan kod svakog studenta. Svi su naučili nešto novo o sebi, postali otvoreniji prema novim situacijama, kulturama i ljudima. Socijalne vještine su im znatno porasle. Shvatili su da se mnogo lakše snalaze u novim situacijama i da im ništa nije prepreka. To su sve karakteristike odličnog zaposlenika.

Akademski razvoj nije bio prisutan kod svakog studenta. Iz ovog istraživanja možemo zaključiti da razmjena studenata najviše utječe na osobni razvoj. Ovisno o fakultetu domaćinu može utjecati i akademski.

Profesionalni razvoj je prvenstveno viđen kroz unapređenje jezika. Svaki sudionik smatra da su postali puno tečniji u stranim jezicima. Unapređenje ostalih profesionalnih vještina i znanja ovisi o fakultetu domaćinu. Što se tiče poslovnih kontakata većina sudionika nije stekla važna poznanstva. Većinom su stekli samo prijateljstva. Naravno, uvijek postoje iznimke.

Na kraju možemo zaključiti da je njihovo međunarodno iskustvo i mobilnost itekako utjecala na njihov osobni i profesionalni razvoj. Ako im i ne pomogne direktno na tržištu rada zasigurno ih je oblikovalo u boljeg budućeg zaposlenika.

8. Literatura

Brandstrom D., Hareide J., Laureys G., Neave G., Ridley H., Trommer A. (1992). *Evaluation of Nordplus Volume II: Case studies*. Higher Education

CHEPS, INCHER – Kassel, ECOTEC (2008). *The Impact of ERASMUS on European Higher Education: Quality, Openness and Internationalisation*. Europska komisija (str. 10-18)

A program of the United States Department of State, Bureau of Educational and Cultural Affairs, (b.d). <https://www.fulbrightteacherexchange.org/> preuzeto 16.09. 2018.

ASSE International Student Exchange Programs, (b.d). https://asse.com/about_asse/ preuzeto 16.09. 2018.

European Commission (2017). *ERASMUS+ The EU programme for education, training, youth and sport (2014-2020)*. preuzeto 15.09..2018., dostupno na https://ec.europa.eu/commission/index_en

Europska komisija (b.d). http://ec.europa.eu/education/tools/llp_en, preuzeto 14.09.2018.

Europska komisija (2014). *The ERASMUS Impact study: Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalization of higher education institutions*

Europska unija (2012). *Erasmus changing lives opening minds for 25 years* preuzeto 16.09.2018., dostupno na <http://europa.eu>

Melin G., Terrell M., Henningsson K. (2015). *Evaluation of Nordplus*. Nordic Council of Ministers.

Murphy – Lejeune E. (2002). *Student mobility and narrative in Europe, UK, Routledge*

Pikhart M. (2014). *Implementing new global business trends to intercultural business communication*. Faculty of Information Technology and Management, University of Hradec Kralove (str. 953)

Reeves M., Deimler M. (2011). *Adaptability: The new competitive advantage*. Harvard Business Review

Rodrigues M. (2012). *Determinants and Impacts of Student Mobility*, Europska komisija

Verbik L., Lasanowski V. (2007). *International mobility: Patterns and Trends*. The Observatory on Borderless Higher Education

Weibl, G. (2014). *International Student Mobility and Internationalisation of Universities* (Doctoral disertation). University of Canterbury